

Het
Limburgs
Landschap

Welkom

op Nieuw Ehrenstein

Colofon

REDACTIE

Robin Coenen
Lia Oosterwijk
Edmond Staal

FOTOVERANTWOORDING

Archief Stichting het Limburgs Landschap
Christian Christoffel
René Gerats
Henk Heijligers
René Hermens
Maurice Nijsten
Jacques Peeters
Chretien Ploum
Don Rackham, Res Nova
Rosan Scheres, History by Design
Klaas Uilkema
Familie Waelen

HET LIMBURGS LANDSCHAP

Het Limburgs Landschap heeft als doel het veiligstellen van waardevolle landschappen en natuurgebieden in Limburg, inclusief de daarbij behorende monumenten. In heel Limburg kunt u zien dat haar aanpak werkt. Al 9000 ha natuurgebied behouden voor de toekomst en opengesteld om er nu van te genieten. Ook zijn er tientallen monumentale complexen liefdevol gerestaureerd, Nieuw Ehrenstein is er een goed voorbeeld van.

Het Limburgs Landschap wordt gesteund door een enthousiaste groep 'Beschermers'. We hebben hun, en ook uw steun hard nodig. Er is nog volop werk te doen, ook hier in de buurt. Als u Het Limburgs Landschap gaat steunen krijgt u het Uit en Thuisboek cadeau vol tips om zelf de mooiste plekken van Limburg te ontdekken. Daarnaast ontvangt u elk seizoen het natuurmagazine 'Limburgs Landschap', inclusief excursieprogramma.

Het
Limburgs
Landschap

*Kijk voor meer informatie
over ons, onze activiteiten of
Beschermer worden op
www.limburgs-landschap.nl*

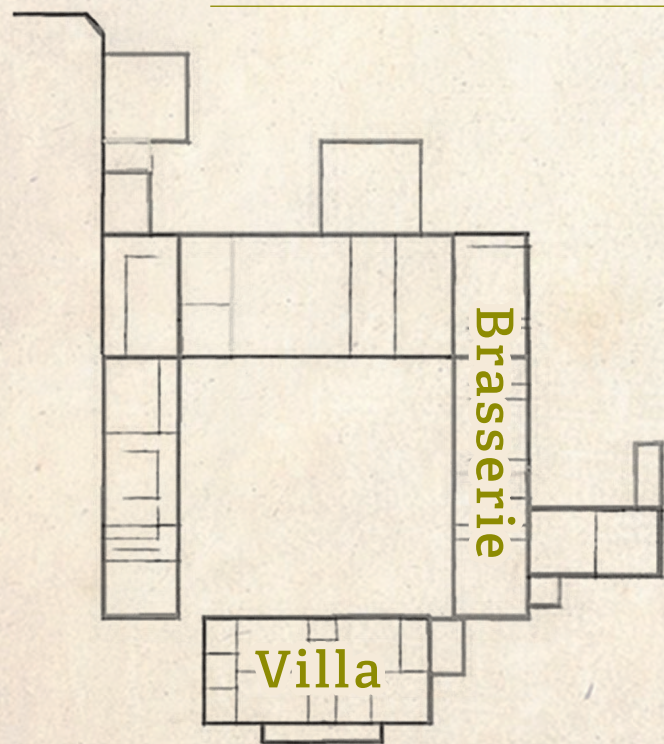

Te Gast

Vanuit alle windhoeken is de imposante hoeve Nieuw Ehrenstein al te zien. U bent te gast op een unieke locatie in Kerkrade midden in de natuur van de prachtige Anstelvallei. **Welkom.**

Hoeve Nieuw Ehrenstein bestaat uit diverse bouwdelen, waaronder een indrukwekkende U-vormige boerderij en een adellijke villa. Uw vakantieverblijf was vroeger het herenhuis, en waar nu de brasserie is, was ooit een boerenwoning en een koeienstal. Het pand is cultuurhistorisch passend ingericht, met echte schilderijen en antiek meubilair. Het is geen museum, dus u mag het gebruiken. Maar we vragen u voorzichtig te zijn zodat ook de volgende gasten nog van deze antieke meubels kunnen genieten.

Blader verder en ontdek de geschiedenis en omgeving van deze bijzondere locatie.

VANGNET

Het Limburgs Landschap heeft een vangnetfunctie. Het gaat dan vaak om rijksmonumenten die bouwvallig zijn en welke, als er op korte termijn niets aan gebeurd, helemaal instorten en verdwijnen. Gebouwen die een karakteristiek uiterlijk hebben en horen bij het landschap, moeten bewaard blijven voor de toekomst. Dankzij een ingrijpende restauratie kon hoeve Nieuw Ehrenstein gered worden. Door de steun van velen kon Het Limburgs Landschap met een schare aan vakmensen aan het werk. Financiële steun kregen we van schenkers, groot en klein, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Provincie Limburg, gemeente Kerkrade, Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting Robur, de Nationale Postcode Loterij, De Versterking en de Stichting Dioraphte.

*Nieuw Ehrenstein voorafgaand
aan de restauratie.*

Geschiedenis met een zachte G

Hoeve Nieuw Ehrenstein is niet weg te denken uit de Anstelvallei, het gebouw bepaalt al eeuwen het karakter van het landschap rondom Kerkrade. Het Limburgs Landschap is met hulp van velen in 2015 vol enthousiasme begonnen aan landschapsherstel en aansluitend de restauratie, een megaproject. Die hulp kwam net op tijd.

De staat van het gebouw bleek zeer slecht te zijn, grote delen waren al ingestort. Gelukkig is het gebouw gered en kunt u hier nu genieten van een natuurrijke vakantie in een unieke erfgoedlocatie.

Maar wat ging daar aan vooraf?

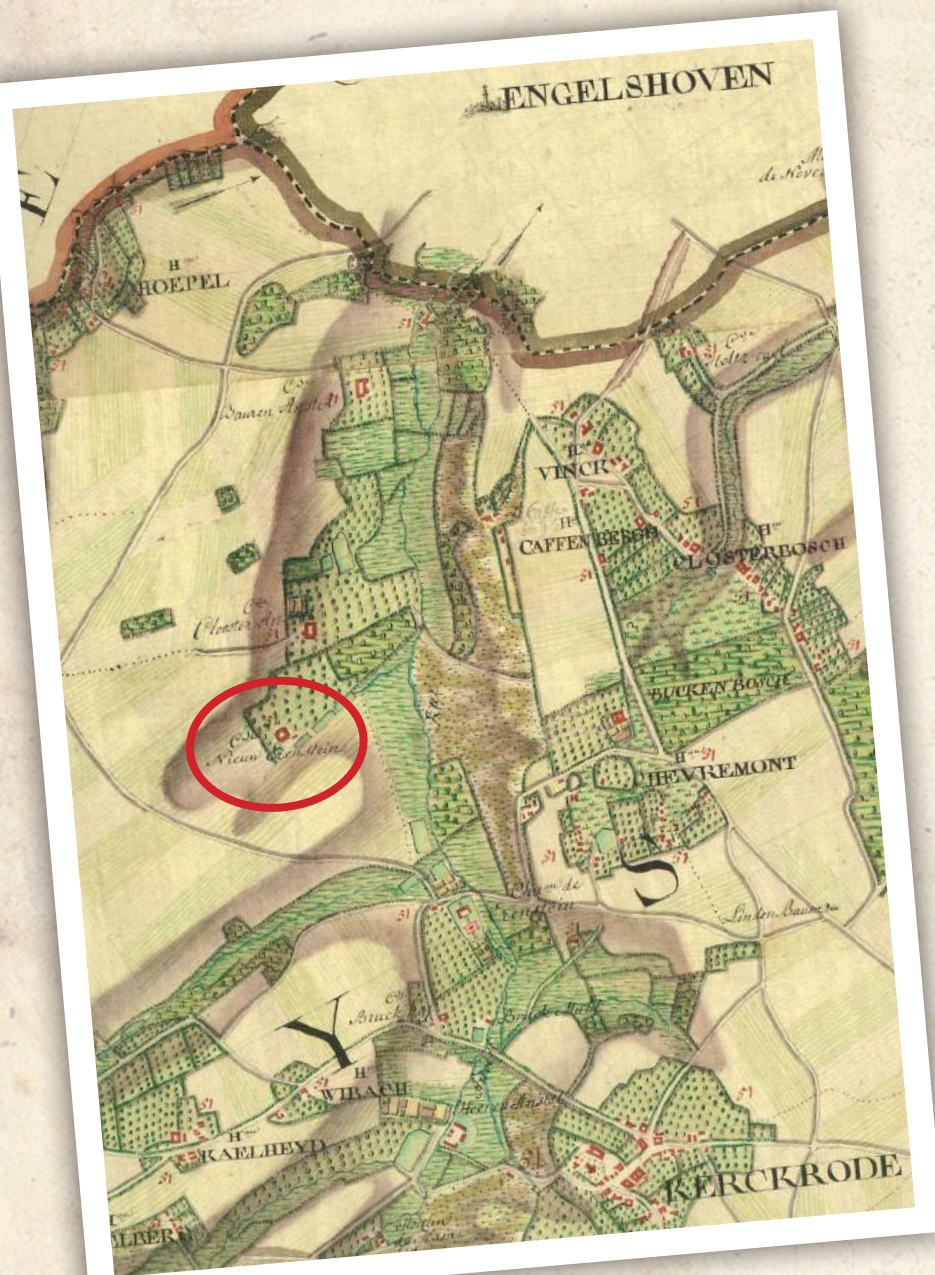

Hoe het ooit begon

Het verhaal van hoeve Nieuw Ehrenstein begint in het jaar 1753. De hoeve is ooit in opdracht van Hendrik Poyck, eigenaar van omliggende gronden, gebouwd als pachtboerderij behorende bij Kasteel Erenstein. Het was waarschijnlijk de grootste particuliere boerderij van Kerkrade. Op oude kaarten, zoals deze Ferrariskaart uit 1777 is de ligging van de boerderij goed te zien. Grote delen van de Anstelvallei werden gebruikt als weidegebied, op hogere delen werd landbouw bedreven. Het meest in het oog springende aan hoeve Nieuw Ehrenstein was tot 1808 de grote oogstschuur die centraal stond in de vierkante hoeve, in Zuid-Limburg ook carré-boerderij genoemd. Verder bestond het gebouw uit een pachterswoning, het rentmeesterverblijf met de zogenaamde 'herenkamer' en de stallen.

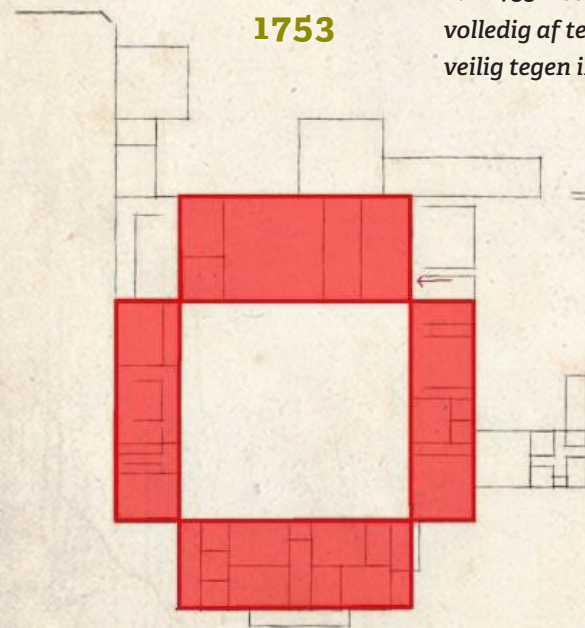
BAKHUIZEN

Tegenwoordig gaan we naar de bakker of supermarkt om brood te halen. Vroeger kon dit niet en hadden veel woningen en boerderijen een eigen bakhuis met oven om zelf brood te bakken. Omdat het vuur hoog opgestookt moest worden werden deze bakhuisjes vaak een stukje van de woning af gebouwd om overslaande brand te voorkomen indien het fout ging in het bakhuis. Waarschijnlijk heeft hier bij Nieuw Ehrenstein ook een bakhuisje gestaan, dit is te zien op oude kaarten. Door nieuwere technieken konden bakhuisjes later ook aan huis gebouwd worden. In de entree van de brasserie is de voorkant van deze oude bakoven te zien.

Het rode gedeelte geeft de situatie van 1753 weer. Herkenbaar is de volledig af te sluiten binnenplaats, veilig tegen indringers.

1753

Omcirkeld is de bakoven die later aan hoeve Nieuw Ehrenstein is gebouwd.

De pijl wijst aan waar vermoedelijk het oude bakhuis heeft gestaan.

Met of zonder 'h'?

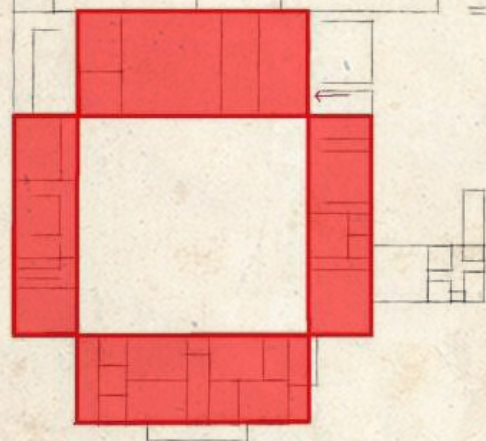
Er zal altijd discussie blijven over of Nieuw Ehrenstein nu wel of niet met een 'h' geschreven moet worden. Het Limburgs Landschap heeft gekozen voor de naam met 'h' omdat op de gevel en oude foto's de naam ook op deze manier werd gespeld.

Maar wat betekent nou eigenlijk de naam Ehrenstein? De naam heeft niets te maken met het Duitse woord Ehre, maar is afgeleid van Ederenstein. De ridder Adam van Ederen kreeg in circa 1360 het landgoed met bijbehorend kasteel in eigendom. Het kasteel werd in de volksmond van Ederenstein genoemd wat al snel verbasterde tot Erenstein. Toen deze hoeve in 1753 gebouwd werd door Peter Caspar Poyck kreeg de hoeve de naam Neuuhof of Nieuw Erenstein. Later is daar dus de 'h' aan toegevoegd, sindsdien is het Nieuw Ehrenstein, terwijl het nabijgelegen kasteel Erenstein heet.

Op deze foto is de naam Nieuw Ehrenstein op de gevel te zien.

1753

1830

Toen de villa werd gebouwd is ook de boerderij helemaal aangepast.

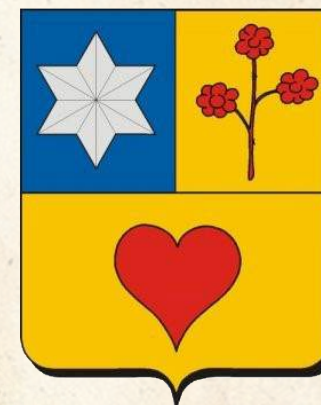
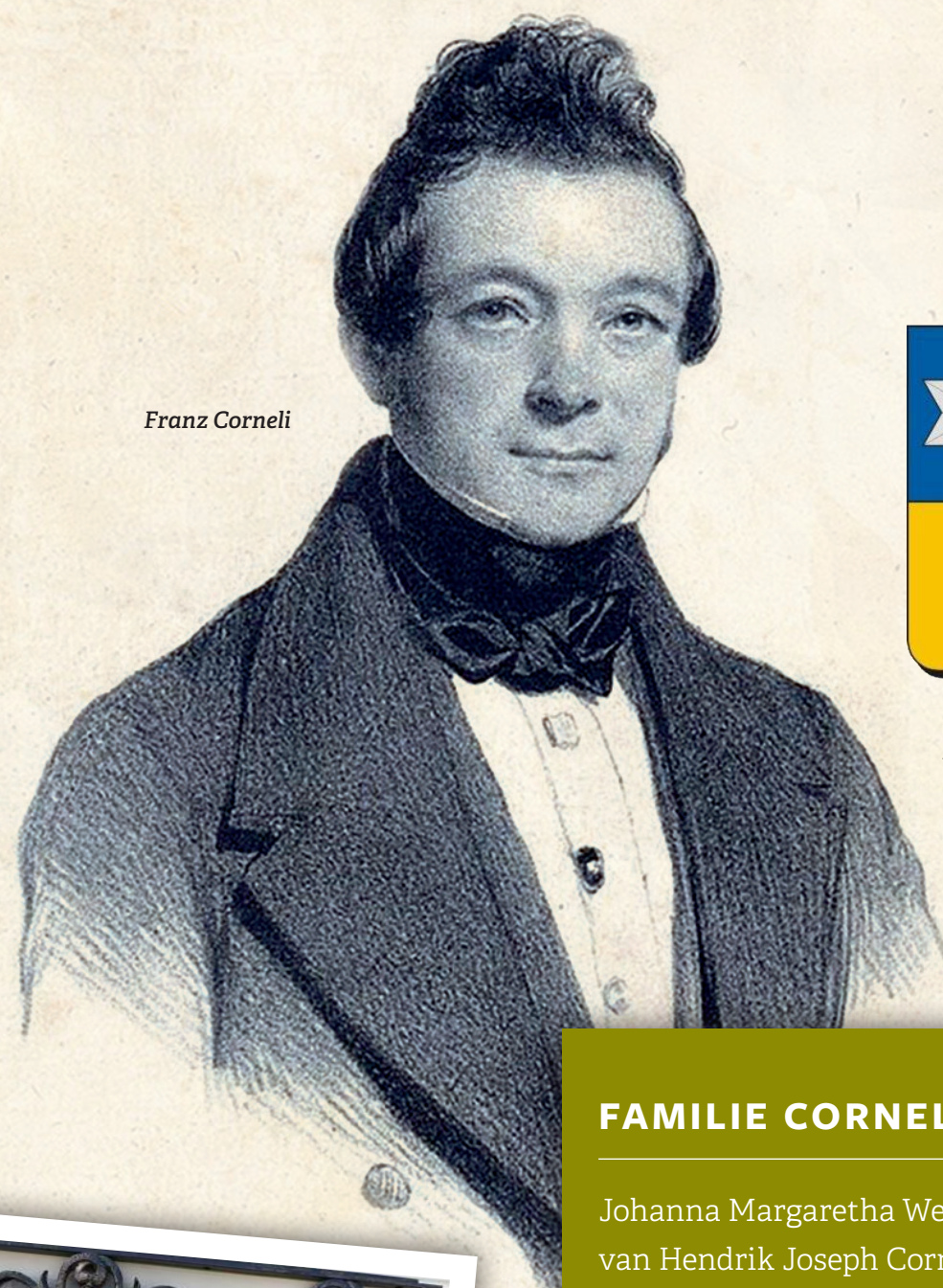
Op deze foto is duidelijk het mansardedak te zien.

Villa

Wie nu naar de hoeve kijkt kan niet om het grote, luxe herenhuis heen, een echte villa en een plaatje om te zien. Deze is in het begin van de 19de eeuw over de zuidelijke vleugel heen gebouwd door de familie Corneli. Daarmee werd enerzijds de agrarische functie uitgebreid en anderzijds ging het gebouw ook als buitenverblijf dienen. De bouwstijl van het huidige interieur is aangepast op deze periode en typeert zich als Frans classicistisch symmetrisch. Het huis was wit geschilderd en had een zogenaamd mansardedak, dat is een dak met een knik. De kapconstructie is gemaakt van eikenhout, dat was voor die tijd ontzettend luxe. Deze luxe is ook terug te zien in de afwerking van de villa met hardsteen omlijstingen en het interieur.

Franz Corneli

Familiewapen Corneli

FAMILIE CORNELI

Johanna Margaretha Werden, weduwe van Hendrik Joseph Corneli koopt, waarschijnlijk, in 1808 het landgoed met bijbehorende gebouwen. De zoon die zij kregen, Franz Corneli, verbouwt de hoeve tot een luxe herenhuis. Franz heeft zich door de jaren heen ontwikkeld tot een belangrijk man. Zo werd hij burgemeester van Kerkrade en was lid van de Gedeputeerde Staten. Van 1840 tot 1848 was hij één van de eerste Limburgse parlementariërs in de Tweede Kamer. In 1839 trouwt hij met Caroline barones de Rosen de Haren van Beek-Geverik en samen blijven zij op Nieuw Ehrenstein wonen.

Het alliantiewapen van de familie Maurissens – Corneli in het balkonhek van Nieuw Ehrenstein is teruggebracht in de oorspronkelijke kleurstelling.

Klokkentoren

Op oude foto's is te zien dat Nieuw Ehrenstein ooit twee klokkenstoelen had.

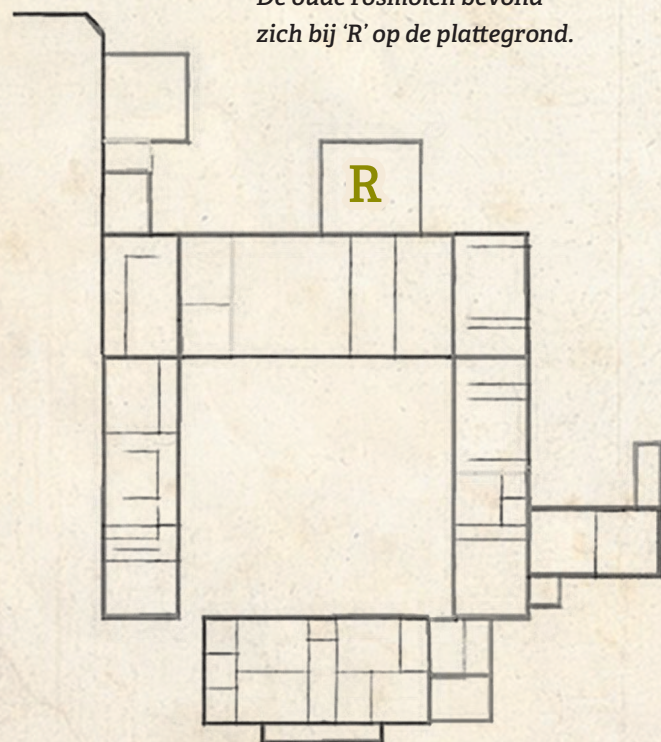
Eén op de villa en één op de oostelijke boerderijvleugel. Met de klok werden signalen afgegeven aan de werkers op het veld en op de boerderij. De originele luidklok van het boerderijdeel werd tijdens de Tweede Wereldoorlog door de toenmalige eigenaar, de familie Waelen-Crombach, voor de Duitsers verstopt in de waterput. Beide klokkenstoelen zijn in de loop van de tijd verwijderd. Gelukkig is de klokkenstoel op de villa weer teruggebracht. Bij de officiële opening van de brasserie op 2 november 2019 is de originele klok uit het torentje op de boerderij teruggebracht door mevrouw Koonen-Nicolaije, nazaat van de familie Waelen, de eigenaren van Nieuw Ehrenstein van 1922 tot 1967. U kunt deze klok nu bewonderen in de brasserie.

Nog niet uitgebouwd

Rond 1860 is de hoeve verder uitgebouwd. Het herenhuis werd uitgebreid met een serre die door de bewoners ook als wintertuin gebruikt kon worden en achter deze serre werd een spoelkeuken gerealiseerd. De boerderij is verder uitgebreid met extra stallen, varkenshokken, een rosmolen en een mestvaaltmuur van twee meter hoog. Een rosmolen is een molen die door een paard (ros) of ezel gedreven wordt.

De oude rosmolen bevond
zich bij 'R' op de plattegrond.

Detail van de serre in 1927.
Foto: Klaas Uilkema.

WINTERTUIN

De huiseigenaren van hoeve Nieuw Ehrenstein konden zich de luxe permitteren om een wintertuin met verwarming te bouwen. Deze fraaie gietijzeren tuinkas werd ook wel een serre of oranjerie genoemd. In zo'n wintertuin konden in de koudste maanden van het jaar de planten overwinteren.

Brand

De hoeve werd steeds verder uitgebouwd, tot in 1899 het noodlot toesloeg. Er ontstond een grote brand waarbij de oogstschuur en stallen werden vernietigd. Deze konden later wel worden herbouwd.

—Door het inslaan van den
bliksem ontstond brand in de
pachthoeve van het buitengoed
Neu-Ehrenstein, gemeente Kerk-
rade. De schuur met stallen en de
voorraad graan werden vernield;
de schade bedraagt f 25 à 30 dui-
zend.

27 september 1899 – De Volksstem.

Ridders op Nieuw Ehrenstein

Nieuw Ehrenstein bleef nog langer binnen de familie Corneli. Maria Lucia Antoinette Corneli, dochter van Franz Corneli, trouwde in 1873 met de ridder Edouard Charles Louis Ghislain de Maurissens. Hun familiewapens staan in het balkonhek op de voorgevel van de villa. Het echtpaar blijft tot hun dood op Nieuw Ehrenstein wonen, en heeft de hoeve waarschijnlijk ook verder aangepast naar de nieuwe tijd. Hun zoon, ridder Eduard Marie Auguste Joseph Ghislain de Maurissens neemt later het landgoed over maar verhuist in 1906 naar België. Tot 1921 wordt het complex verpacht aan de families Horsmans-Voncken en Packbier.

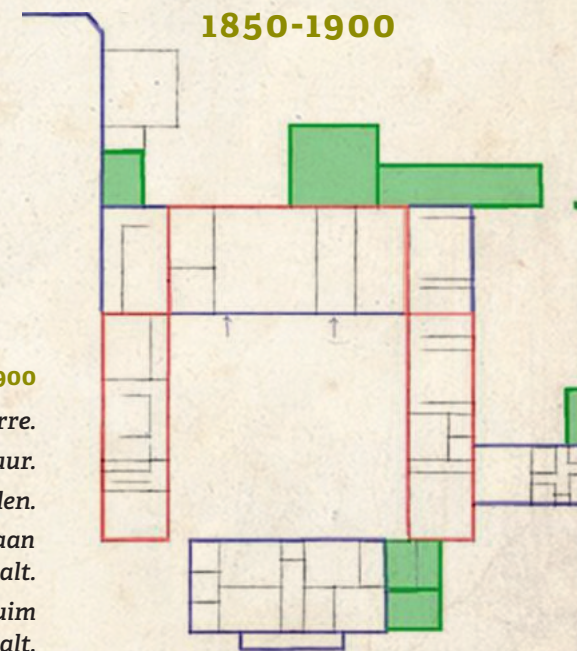
Oude foto waar de familie Maurissens op bezoek komt bij de pachtersfamilie Horsmans-Voncken. Op het bordes staat waarschijnlijk een kind van de familie Maurissens-Corneli.

RIDDER

Het alliantiewapen Corneli-De Maurissens is nog steeds te zien. Het linker wapenschild is van familie De Maurissens, het rechter wapenschild is van de familie Corneli. Het is waarschijnlijk aangebracht na het huwelijk tussen Eduard ridder De Maurissens en Lucie Corneli in 1873. Boven beide schilden bevindt zich een zogenaamde rangkroon, oftewel een kroon, die een adellijke rang aantoont. In dit geval de rang van ridder voor De Maurissens.

1850-1900

1850-1900

Bouw speelkeuken en serre.

Bouw stal tegen tuinmuur.

Bouw rosmolen.

Bouw aanbouw aan noordzijde mestvaalt.

Bouw varkensstal en ruim 2 meter hoge muur mestvaalt.

De familie Waelen

Trouwfoto van Jan Hubert Nicoleijen met Eliza Waelen uit 1946.

In 1921 werd hoeve Nieuw Ehrenstein verkocht aan Mathias Herman Waelen. Hij kocht de hoeve en het land eromheen op 31 oktober 1921 voor 128.000 gulden. In 1922 verhuist hij samen met zijn vrouw Anna Maria Crombach en hun, toen nog, vijf kinderen naar hoeve Nieuw Ehrenstein. De familie Waelen was een echte boerenfamilie, vanaf toen kwam het boerenleven centraal te staan op Nieuw Ehrenstein. Toen de familie Waelen de hoeve ging bewonen, betrok zij eerst de woning in de rechtervleugel waar nu de brasserie in is gevestigd. De villa werd in die tijd bewoond door ontheemden die daar na de Eerste Wereldoorlog waren ingekwartierd. Nadat de ontheemden de villa hadden verlaten betrok de familie Waelen de villa, zij hadden inmiddels 11 kinderen samen. Herman Waelen beheerde samen met zijn vrouw en later met 3 zonen Hubert, Pierre en Frans de boerderij. De boerenwoning werd van 1922 tot 1938 door een pachter bewoond. De familie Waelen deelde de grote villa op in twee aparte woningen met een eigen ingang. Het derde gezin Waelen ging wonen in de pachterswoning in de boerderijvleugel.

Openbare Verkoop
van het
Landgoed „NIEUW EHRENSTEIN”
te **Kerkrade.**

Notaris DOLMANS te Heerlen (L.) zal **Dinsdag 9 Augustus 1921,** nam. 2 ure, in het Hotel „DU NORD” te HEERLEN, publiek verkoopen:

Gemeente Kerkrade (L.)

Het mooie en in een complex zeer aangenaam gelegen en door een beek doorsneden

Landgoed „NIEUW EHRENSTEIN”
bestaande uit:

landhuis met serre, park, vijvers, tuinen, pachthoeve, opzichterswoning, boomgaarden, bouw-, weil-, hooiland en bosschen met zware boomen, groot 85 H.A. 72 Aren 75 Centiaren.

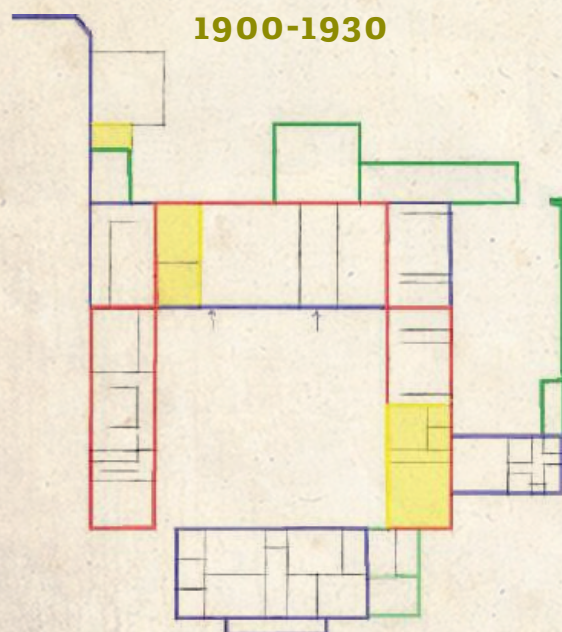
Een gedeelte wordt ook afzonderlijk geveild.

Het Landgoed, gelegen tusschen 3 Steenkolenmijnen in het Concessieveld der Staatsmijn „WILHELMINA” en doorsneden door den geprojecteerden Spoorweg Schaesberg-Spekholzerheide, heeft een groote toekomst.

Aanvaarding: ged. dadelijk, en ged. — voor wat de hoeve betreft — 15 Maart 1922.

Betaling 15 September 1921. Gemakkelijke betalingsconditiën. Aanwijzing doet de opzichter Drossaert.

Nadere inlichtingen en inzage plan te bekomen ten kantore van voornoemden notaris. 45604 47

Realisatie woning in oostelijke stal.
Bouw stallen in westelijke tas schuur.
Bouw stal tegen tuinmuur.

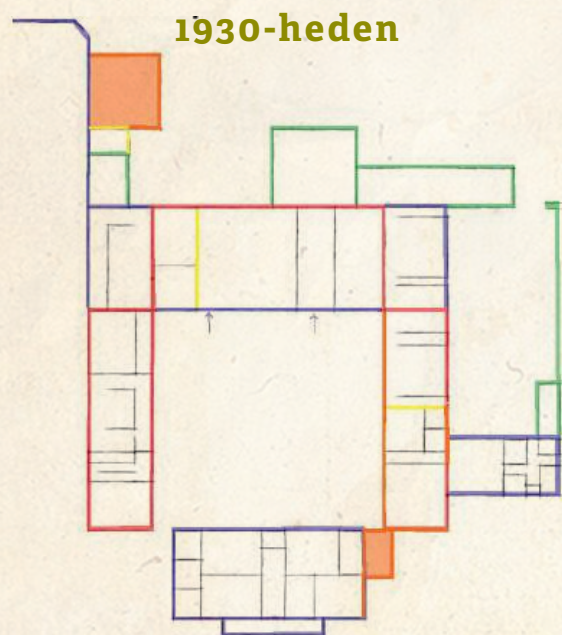
Trouwfoto uit 1914 van Mathias Herman Waelen en Anna Maria Crombach.

Foto van 1938. Van links naar rechts man 1: Hubert Waelen, vrouw 1: Eliza Waelen, jongen 1: Alphons Waelen, meisje 1: Annie Waelen, vrouw 2: Maria Waelen, jongen 2: Mathieu Waelen, vrouw 3: Bernadine Waelen, jongen 3: Joseph Waelen, man 2: Mathias Herman Waelen, vrouw 4: Anna Maria Waelen-Crombach, jongen 4: Frans Waelen, man 3: Pierre Waelen en meisje 2: Sophie Waelen

Foto van vier zussen Waelen gemaakt op het bordes van de villa. Van links naar rechts: Maria, Eliza, Bernadine en Annie

Twee van broers Waelen. Op de tractor
Pierre Waelen en achterop Hubert Waelen.

Het boerenleven

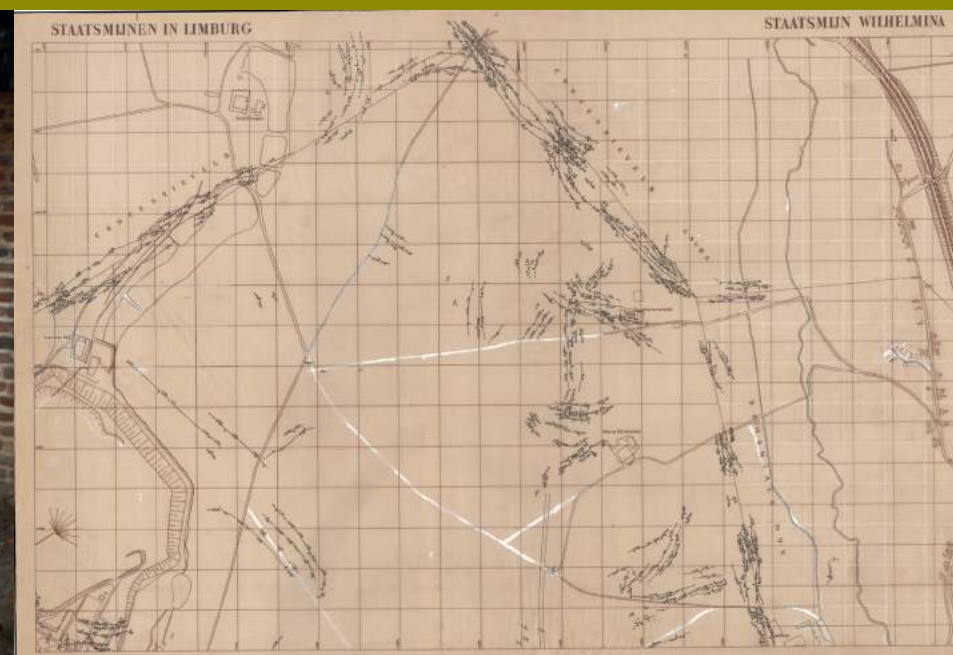
De familie Waelen heeft goed kunnen boeren op Nieuw Ehrenstein. Maar als gevolg van mijnschade had de hoeve veel te lijden, en herstel was duur. De wintertuin en de spoelkeuken werden in de loop der tijd dan ook afgebroken. De mijnbedrijven lieten wel herhaaldelijk schade repareren, zo werd waarschijnlijk ook op de binnenplaats en de voorzijde een nieuwe gevel geplaatst tegen de gevel van de boerenwoning in de boerderijvleugel waar nu de brasserie zit. Na het overlijden van Herman Waelen in 1967 werd hoeve Nieuw Ehrenstein verkocht aan de gemeente Kerkrade. De drie zonen van de familie Waelen bleven wel op de boerderij wonen en bewerkten het land. Na de dood van de laatste zoon verliet de familie Waelen in 2004 Nieuw Ehrenstein en kwam de hoeve leeg te staan. Het verval trad toen snel in omdat enkel de allernoodzakelijkste reparatie-voorzieningen werden getroffen.

MIJNBOW

Kerkrade en omgeving kent een rijke mijnbouwgeschiedenis die teruggaat tot ver vóór 1900, al kende de mijnbouw door de industriële revolutie haar glorie-dagen vooral na 1927. In de bodem werd veel gezocht naar steenkool, er ontstonden uitgebreide netwerken van mijngangen, zoals te zien is op onderstaande foto. Grondverzakkingen als gevolg van de mijnbouw hebben ervoor gezorgd dat de hoeve scheef is komen te staan en er grote scheuren in de muren en plafonds ontstonden. Hierdoor heeft het gebouw schade opgelopen zoals diepe scheuren in muren en doorhangende balken. Een deel van de villa, de spoelkeuken en serre, dat tegen de boerderijvleugel aan stond werd gesloopt en vervangen door een kleiner gebouw.

↓ Muren hebben door mijnschade grote scheuren gekregen.

Bouwen aan een nieuwe toekomst

De trieste toestand van het monumentale complex was de aanleiding voor gesprekken met Het Limburgs Landschap. De gemeente Kerkrade wilde de Anstelvallei en hoeve Nieuw Ehrenstein nieuw leven inblazen. De gemeente vroeg Het Limburgs Landschap of zij het complex met de omliggende natuurgebieden zou willen overnemen, restaureren en garant staan voor een duurzaam beheer. De Stichting wilde de relatie tussen het monumentale pand met het omliggende landschap versterken. Op 9 juli 2015 tekenden Het Limburgs Landschap en de Gemeente Kerkrade een samenwerkingsovereenkomst met als doel om de hele Anstelvallei een kwaliteitsimpuls te geven. Er zou een natuurlijk gebied moeten ontstaan waar inwoners en bezoekers van kunnen genieten. Omdat natuur en erfgoed hand in hand gaan kreeg Het Limburgs Landschap er ook nieuwe uitdagingen bij, in de vorm van Hoeve Nieuw Ehrenstein. Vanaf 2015 is er hard gewerkt om het compleet vervallen complex een nieuwe toekomst te geven.

Het
Limburgs
Landschap

Zo zag de zijkant er uit bij de start van de restauratie. Nu is het een fijn terras.

In 2015 was dit de staat van de huidige entree tot de brasserie.

Het dak en de gevel aan de binnenplaats moesten volledig worden vervangen.

Ingestorte hoeve wordt Brasserie Nieuw Ehrenstein

Nu kunt u in de brasserie heerlijk genieten van een hapje of een drankje, dit was ooit wel anders. Waar nu de prachtige brasserie is ondergebracht, bevond zich vroeger de koeienstal. Toen Het Limburgs Landschap begon aan de restauratie was het stalgedeelte, inclusief grupstallen, nog helemaal intact. De buitenkant van het gebouw was er slecht aan toe, de huidige entree had geen dak meer en ook boven het stallengedeelte was het dak ingestort. Voordat de restauratie kon beginnen moesten eerst maatregelen worden getroffen om veilig te kunnen werken.

Een grupstal is een oud type stal voor rundvee, waarbij de dieren de hele winter naast elkaar staan vastgebonden. Achter de koeien loopt een mestgoot, een zogenoemde "grup" (of "groep"), waarin mest en urine wordt opgevangen en afgevoerd.

De hal van de voormalige pachterswoning.

VERRASSING

Bij ingrijpende restauraties horen verrassingen. Zeker bij dergelijke oude gebouwen kan het wel eens tegen zitten. Zo bleek de kelder onder de huidige brasserie wellicht een groot probleem te worden. Want hoeveel kilo kunnen de gemetselde gewelven dragen? Het was bekend dat er vee op had gestaan, dus de vloer moest stevig en sterk zijn. De vloer moest 400 kilo per 1m2 kunnen dragen om veilig bezoekers te kunnen ontvangen. Deze draagkracht kan niet gemeten worden in de computer, maar hoe dan? Er werd een hele praktische oplossing gevonden. Op de vloer werden tonnen van precies 1m2 geplaatst en gevuld tot 450 liter. Zo ontstond een druk van ruim 400 kilo en kon gekeken worden hoeveel de vloer mee gaf. Na afloop van het onderzoek bleek de vloer sterk genoeg en kon de restauratie doorgaan.

De keuken vóór restauratie.

Ook binnen in de villa was veel schade. Zo moesten verrotte en verzakte vloerbalken gerepareerd worden en vaak zelfs geheel vernieuwd.

Het mos op het dak was een indicatie van de slechte staat van het dak.

Villa

Het ooit zo statige landhuis heeft door de jaren heen veel geleden. Er is hard gewerkt om de villa in oude sfeer te herstellen en verantwoord aan te passen aan de moderne tijd. Na een cultuurhistorisch onderzoek is besloten om de periode van de eerste helft van de 19de- eeuw leidend te laten zijn bij de restauratie en herinrichting. Aanleiding daarvoor waren de nog aanwezige prachtige eikenhouten vloeren, deuren en zelfs stucplafonds met rozetten. De villa is eigenlijk een geschiedenisboek van de binnenhuisarchitectuur.

Op de benedenverdieping kwamen bij het weghalen van de verlaagde plafonds van de voormalige keukens, salons en badkamers de oude plafonds tevoorschijn. Ze zijn liefdevol gerestaureerd. Een deel van de plafonds was weggewerkt achter een verlaagd plafond met zachtboard zodat de schade en scheuren niet meer te zien waren. Andere hadden vele lagen witkalk en latex waardoor details verdwenen waren. Bij de restauratie vroegen de sierlijsten langs de plafondranden bijzondere aandacht, grote stukken hiervan ontbraken. Om de muren te kunnen isoleren moest er een oplossing gevonden worden voor de originele sierranden. Als u goed kijkt ziet u zeker in de grote kamers beneden dat dit zo goed al mogelijk op elkaar is afgestemd.

KIJKJE IN DE KEUKEN

Het in de vorige eeuw opgesplitste pand had natuurlijk meerdere keukens en sanitaire ruimtes. Door het bouwhistorisch onderzoek werd de originele plek van de keuken weer bekend. De keuken is de oudste ruimte in het pand en we denken dat die zelfs op dezelfde plaats ligt als ook in de voorgaande 18de-eeuwse boerderijwoning. Het meest bijzondere onderdeel van de keuken, en mogelijk een spoor uit deze tijd, is het zogenaamde 'spelderplafond' met gewelfboogjes. Op de plek waar nu het fornuis staat bevond zich decennia geleden de plek waar het vuur opgestookt werd om boven te koken. Heeft u de ijzeren ringen al zien hangen? Hier werd vroeger het vlees opgehangen om het te drogen en te roken.

VLOEREN EN TEGELS

Bij de vele opeenvolgende modernisering en noodreparaties bij verzakkingen verdween ook de deftige uitstraling die het pand ooit gehad heeft. Gelukkig bleken in meerdere kamers wel de mooie planken vloeren met bijzondere legpatronen behouden net als delen van de oude plafonds met bijzondere lijsten, die zijn gerestaureerd. In de eetkamer of 'blauwe' salon was al eerder een nieuwe vloer gelegd omdat de onderbalken weggerot waren. De laatste bewoners deelden deze kamer namelijk op in meerdere kamers, metselden deuropeningen dicht en braken andere open. Ook verdween dus de originele vloer. Bij de demontage bleek onder de geëgaliseerde vloer een stenen vloer te liggen. Heel misschien is dit zelfs een restant van de oudere boerderij die ooit op deze plek stond. Bij de restauratie is de salon geheel hersteld door de opdeling in twee kamers op te heffen en een nieuwe vloer in het oude patroon om recht te doen aan de geschiedenis.

Door de jaren heen verzakte het pand. Om dit op te vangen zijn in het verleden sommige vloeren verhoogd waardoor de deuren op hun beurt weer ingekort moesten worden. Om de verzakkingen op te heffen zijn plafond- en vloerbalken bij de huidige restauratie vernieuwd. De oorspronkelijke vloeren werden weer blootgelegd. Om de originele deuren terug te kunnen plaatsen moesten deze eerst weer aangelengd worden tot de oorspronkelijke hoogte.

WELKE KLEUR?

Wat opvalt aan de buitenkant van de villa is de rode kleur van de bakstenen en voegen. Over de rode voegkleur tussen de bakstenen is lang nagedacht en er zijn ook enkele proeven gedaan om de kleur te bepalen. Op oude foto's is het huis witgekleurd, waarschijnlijk met witkalk. Toch zijn er tijdens de onderzoeken her en der rode voegen gevonden op de gevel. Dat is bekend uit de streek als een manier om status aan een gebouw te geven. Als u goed kijkt ziet u in de voeg aan de voorkant van de villa een extra lijntje, een 'schaats'. Dat is gedaan om de luxe nog eens extra te benadrukken.

ORIGINEEL OP DE WAND

De twee salons op de begane grond zijn voorzien van bijzonder behang. Deze behangsels zijn op de authentieke 19de -eeuwse manier gedrukt. Daarbij wordt op een basiskleur -het zogenaamde 'fond' - het motief in meerdere drukgangen aangebracht (één voor iedere kleur). Heel vroeger gebeurde dat met de hand met gegraveerde houtblokken, later werden dat rollen met een patroon zodat er rollen papier door de machine konden. Wie dit papierbehang van dichtbij bekijkt ziet dat de verf van de patronen er als een dik laagje op ligt. Op de eerste verdieping van de villa zijn voorbeelden die bewaard zijn gebleven op 'blinde deuren' te bekijken. U begrijpt daarom vast we u vragen dit kwetsbare papier niet aan te raken.

Er ligt een behangstaal bij het gastenboek in de brasserie zodat u het kunt bestuderen en aanraken.

Kleur bekennen

Een belangrijk uitgangspunt bij de restauratie was de oorspronkelijke 19de -eeuwse indeling en bijbehorende uitstraling. Het doel van Het Limburgs Landschap was om de historische structuren en interieuronderdelen zoveel mogelijk te behouden en de rijkdom van die periode tastbaar te maken voor bezoekers. Voorafgaand aan de restauratie en herinrichting is daarom een zorgvuldig kleuronderzoek uitgevoerd. Er bleken vele lagen behang over elkaar aangebracht en op de muren achter de verlaagde plafonds zaten vaak nog oudere soorten behang. Samen vormden zij als het waren een stalenkaart van 150 jaar papierbehang. De uitkomsten van dit kleuronderzoek zijn gebruikt als uitgangspunt en inspiratie voor de gekozen verfkleuren en behangsels van deze luxe woning. Een aantal blinde deuren bleek de oudste behanglagen te hebben, soms meer dan 10 lagen dik. Die deuren zijn gerestaureerd en tentoongesteld in de gangen op de eerste etage. Zo kunt u zich helemaal onderdompelen in de sfeer van weleer.

*Vele lagen behang
vertellen een verhaal van
veranderende smaken
tijdens bijna twee
eeuwen bewoning.*

*Door middel van 'kleurtrapjes',
'vrijlegvensters' en verfmonsters in kaart
gebracht welke kleuren en behangsels in
de 19de-eeuw aanwezig waren in het huis.*

HET IS NIET WAT HET LIJKT

Een tijd lang was het mode om deuren en kozijnen af te werken met geschilderde houtimitaties, vaak van luxe houtsoorten. Een grenen deur kon zo ineens een eiken deur worden. Bij de restauratie is ervoor gekozen om de deuren van de statige hal op de begane grond en de verdieping weer van deze historische luxueuze afwerking te voorzien. Aan de kamerzijde hebben de deuren andere, effen kleuren. Ook dit zijn de oorspronkelijke kleuren die zijn aangetroffen tijdens het onderzoek en die horen bij de 19de -eeuwse periode. Ze zijn vakkundig opnieuw aangebracht in olieverf. In de salons beneden sluiten de kleuren aan bij de behangsels, terwijl de kamers onderling wel duidelijk een eigen kleurstelling en karakter hebben, zoals dat ook vroeger het geval was. Ervaar het zelf.

WEER TOEGEDEKT

Bij het kleuronderzoek in de centrale hal werd een bijzondere ontdekking gedaan. Onder de moderne verflagen bleken wandvullende muurschilderingen uit verschillende periodes aanwezig te zijn. Net als als bij de hout imitaties is het niet wat het lijkt, het zijn geschilderde marmer vlakken! Helaas bleek het technisch niet mogelijk de moderne verflagen te verwijderen zonder deze historische schilderingen te beschadigen. Daarom is ervoor gekozen om dit waardevolle historische lagenpakket op de wanden af te dekken met een egale laag in kleuren passend bij het houtwerk. Op enkele plekken op de wanden kunt u fragmenten van de oude schilderingen zien die hierbij bloot zijn gelaten voor een inkijkje in de rijke decoratieve geschiedenis van deze ruimte.

Een landschap in verandering

Door wisselingen van bewoners op Nieuw Ehrenstein veranderde niet alleen het gebouw, maar ook het landschap eromheen. Op de ferrariskaart uit 1777 zijn drie rechthoekige vijvers te zien, die zijn gebruikt als visvijver. Een overloop verbond de vijvers met de Anstelerbeek. De visvijvers werden permanent aangevuld met vers bronwater. De visvijvers zijn in de 20e eeuw verdwenen en hebben plaats gemaakt voor twee kleinere waterpartijen. Een topografische kaart uit 1920 geeft aan dat in het perceel zuidelijk van het hoofdhuis een in een landschappelijke stijl aangelegde tuin was gerealiseerd met een ovale vijver, geheel passend bij de luxe van de villa. Deze tuin strekte zich verder in zuidelijke richting uit dan de meidoornhaag die nu het perceel omringt. Door de begroeiing met bomen en struikgroepen en met name door de omheining van de tuin en de bomenlaan, bevond het huis zich in een groene oase. De vijver en het restant van de treurwilg voor aan de weg zijn de laatste getuigen van deze tuinaanleg. Inmiddels heeft Het Limburgs Landschap de contouren van de vijver weer enigszins hersteld en zijn er groepen struikvormers en solitaire bomen aangeplant. En natuurlijk ook een nieuwe treurwilg.

Duurzaamheid

VAN HET GAS AF

Duurzaamheid is een belangrijk onderwerp voor Het Limburgs Landschap, maar tegelijkertijd wilden we geen zonnepanelen leggen op zo'n beeldbepalend monument als Nieuw Ehrenstein. Daarom zijn we op zoek gegaan naar andere manieren om zonnewarmte op te slaan. Wanneer de zon schijnt op de dakpannen van de voormalige oogstschuur wordt er een speciaal systeem in werking gezet. Onder de dakpannen zitten dunne platen aluminium, dat metaal neemt de warmte van de dakpannen op. Langs de aluminium platen loopt een slang met vloeistof die rondgepompt wordt. Een tweede systeem bestaat juist uit dunne kunststof containers die ook de warmte opnemen en via slangen afgeven. De warme vloeistof in beide systemen wordt zoals gezegd rondgepompt en voert zo de warmte af die vervolgens wordt opgeslagen in de grond noordelijk van de grote schuren. Ook de warmte van de koel- en vriescellen van de brasserie wordt opgevangen en teruggesluisd naar het verwarmingssysteem. Wanneer er warmte nodig is, bijvoorbeeld op koude dagen, wordt de vloeistof opgepompt en rondgepompt door de brasserie of de villa.

ISOLATIE

Het gebouw is bij de restauratie zeer goed geïsoleerd. Oude panden hebben geen spouwmuren, dus zijn er voorzetwanden met kurk en houtpulp platen aangebracht. Ook is er in de originele kozijnen zogenaamd monumentenglas gezet. Dat is dubbel glas met een dunne ruimte (spouw) tussen het glas, qua dikte ongeveer de helft van het dubbelglas bij u thuis. Zo konden de oude kozijnen met dunne roedes behouden blijven. Nieuw Ehrenstein is door al deze duurzame toepassingen misschien wel het best geïsoleerde monument van Limburg.

Anstelvallei

Als een groene long ligt de Anstelvallei in het sterk verstedelijkte zuidoosten Limburg, ingeklemd tussen Kerkrade in het oosten en de Buitenring Parkstad in het westen. Aan de noordkant wordt het gebied begrensd door de spoorlijn Landgraaf-Kerkrade, aan de zuidrand is GaiaZOO onze buur. Eenmaal afgedaald in de relatief laaggelegen groene parel, vergeet u al snel dat u in zo'n dicht bevolkt gebied bent, op een steenworp afstand van het centrum van Kerkrade. Het is een zeer afwisselend gebied met het enige stuwmeer dat Nederland rijk is, Craneweyer genaamd, in de kern van het gebied. Daaromheen ligt een variatie van fraai hellingbos, akkers, beekbegeleitend moeras, heggen en hagen, hoogstamboomgaarden en (bron)graslanden. Ga lekker naar buiten en ervaar het zelf!

Het
Limburgs
Landschap

*De toekomst van de oude boerderij
Klarenanstel is nog onzeker, grote
delen van het complex zijn vervallen.*

Het
Limburgs
Landschap

Mooi Dichtbij

Tot rust komen in de natuur, daar is de omgeving van Nieuw Ehrenstein uitstekend geschikt voor. Geniet van een heerlijke wandeling door de hoogstamboomgaarden Holset, het heuvelachtige Cottessen, het hamsterreservaat in Sibbe of breng een bezoek aan een ander prachtig monument, de Frankenhofmolen. Het Limburgs Landschap is mooi dichtbij.

Meer weten over ons, ons werk of andere bijzondere vakantiewoningen? Kijk dan op www.limburgs-landschap.nl. Hier kunt u zich ook aanmelden als Beschermmer, met uw hulp kunnen we ons blijven inzetten voor het beschermen en behouden van Limburgse natuur en erfgoed.

Beschermmer worden?
Scan deze QR-code

**WILT U DIT BOEK
LATEN LIGGEN
VOOR DE VOLGENDE
GASTEN?**